

Lokal mobilisering og forankring – en viktig del av geoturismen

Presentasjon under "Samling for pilotprosjekta i Verdiskapingsprogrammet".

Fretheim hotell 6. juni, 2007

Carlo Aall
Vestlandsforsking

Disposisjon

- Senter for geoturisme og bærekraftig reiseliv
 - Om senteret
 - Om begrepene geoturisme og bærekraftig reiseliv
- Lokal mobilisering og forankring
 - Erfaringer fra Naturbruksprosjektet
 - Noen avsluttende refleksjoner om begrepene "lokal mobilisering" og "forankring" med særlig relevans for Nærøyfjorden verdensarvprosjekt

Nasjonalt kunnskapssenter for geoturisme og bærekraftig reiseliv

- Om senteret

- Åpnet 2. mai 2007
- Etablert av Vestlandsforskning og Høgskulen i Sogn og Fjordane
- Per i dag 4 ½ forskerårsverk
- Mål om øremerkede statlige bevilgninger til 10 forskerårsverk
- Formål med senteret: forske for størst mulig lokal verdiskaping og mest mulig bærekraftig utvikling

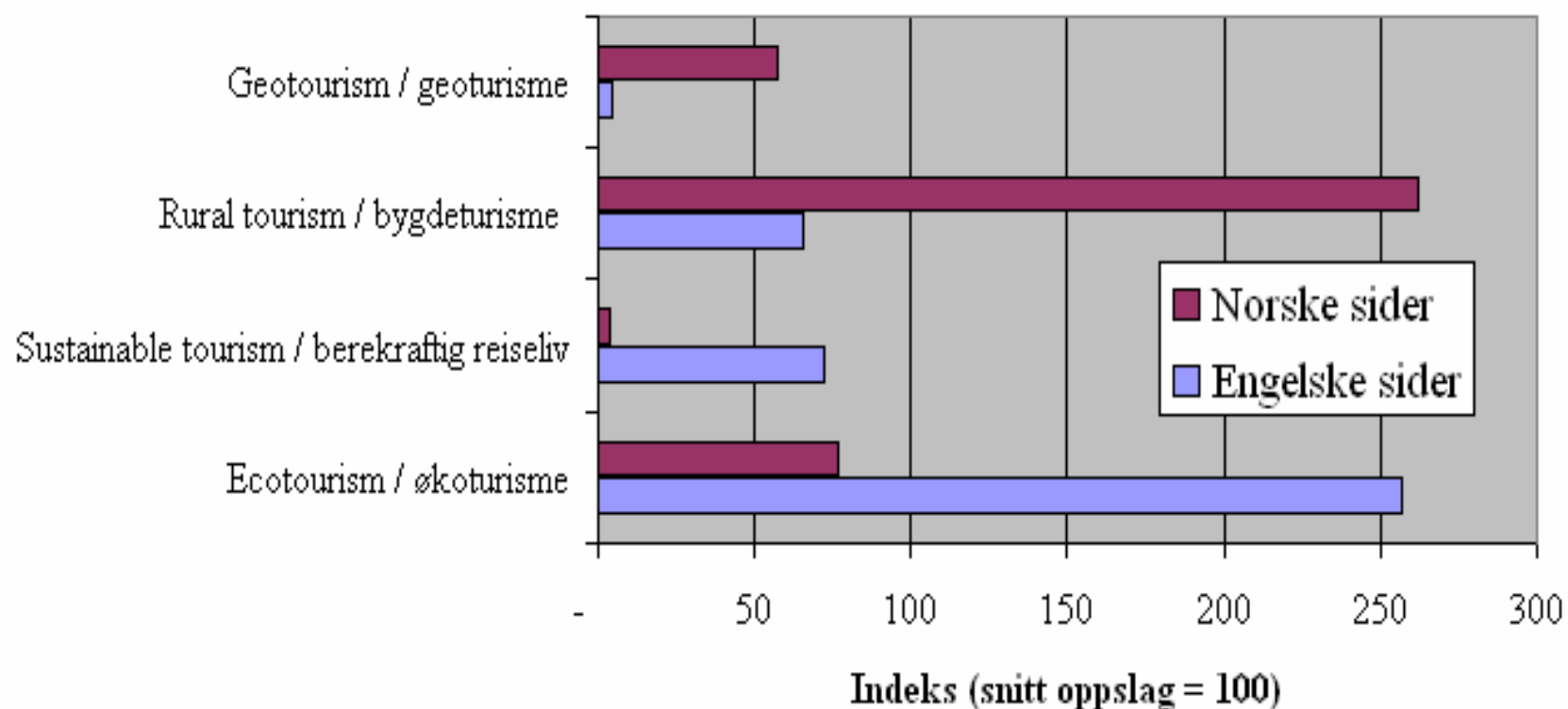

- Noen pågående reiselivsprosjekter

- Følgeforske verdensparkarbeidet i Aurland (for Norges forskningsråd)
- Analyse av konfliktene vindkraft/reiseliv (for NHO reiseliv og Vindkraftindustrien)
- Utvikle indikatorbasert kvalitetssystem for geoturisme (for Hotellgruppa i Sogn)

Fire beslektede betegnelser

Indeks for antall eksakte treff på www.google.com
(april 2007)

Slektskap mellom betegnelsene

	Profil på produkta			
Profil på konsekvensar	Sterkt lokalt særpreg		Svakt lokalt serpreg	
	Naturbasert	Kulturbasert	Kulturbasert	Naturbasert
Sterk fokus på bærekraft	Økoturisme	Geoturisme	Berekraftig reiseliv	
Svak fokus på bærekraft	Bygdeturisme			

Hva er geoturisme?

- To forståelser
 - Geologi-turisme: Mange initiativ internasjonalt, beskriver (i utgangspunktet) et nisjeprodukt
 - Geografi-turisme: Betegnelse lansert av organisasjonen National Geographic Society, beskriver (i prinsippet) en generell strategi for all reiselivsutvikling
- Men etter hvert sammenfall?
 - Geologi-turismen "åpner opp" og blir mer lokalsamfunnsorientert (eks European Geoparks Network)
 - Geografi-turismen "lukker seg" og blir mer spesialisert og knyttet til småskala reiseliv, bygdeturisme og reiseliv i "spektakulær" natur
- Forsøk på en definisjon av geo(grafi)turisme som normativ strategi for all reiselivsutvikling
 - Styrke den økologiske bærekraften
 - Styrke den lokal forankringen
 - Styrke den lokal egenarten

Forslag til strategiske problemstillinger for reiselivsutviklingen i Sogn og Fjordane

Tema for problemstillingane	Dei strategiske problemstillingane
Tema 1: Styrke berekrafta	1. Korleis styrke miljøprofilen i næringa? 2. Korleis utnytte verneområde som reiselivsressurs? 3. Korleis utnytte friluftsliv som reiselivsressurs?
Tema 2: Styrke den lokale forankringa	4. Korleis involvere lokalsamfunna sterkare i reiselivsutviklinga? 5. Korleis styrke samarbeidet mellom store og små aktørar i reiselivet? 6. Korleis sikre lønnsmda i små aktivitetsbaserte reiselivsbedrifter?
Tema 3: Styrke det lokale særpreget	7. Korleis utvikle mat som reiselivsressurs? 8. Korleis utvikle eit meir kunnskapsintensivt reiseliv?
Tema 4: Tverrgående problemstillingar	9. Korleis styrke det nasjonale arbeidet med reiselivsutvikling? 10. Korleis styrke det internasjonale samarbeidet? 11. Korleis styrke det systematiske arbeidet med reiselivsutvikling regionalt? 12. Korleis hauste vinsten av å bruke informasjonsteknologi i reiselivet?
Tema 5: Segmentinnretta problemstillingar	13. Korleis bør den vidare cruisesatsinga vere?

Hva er bærekraftig reiseliv?

Del av **problemet**

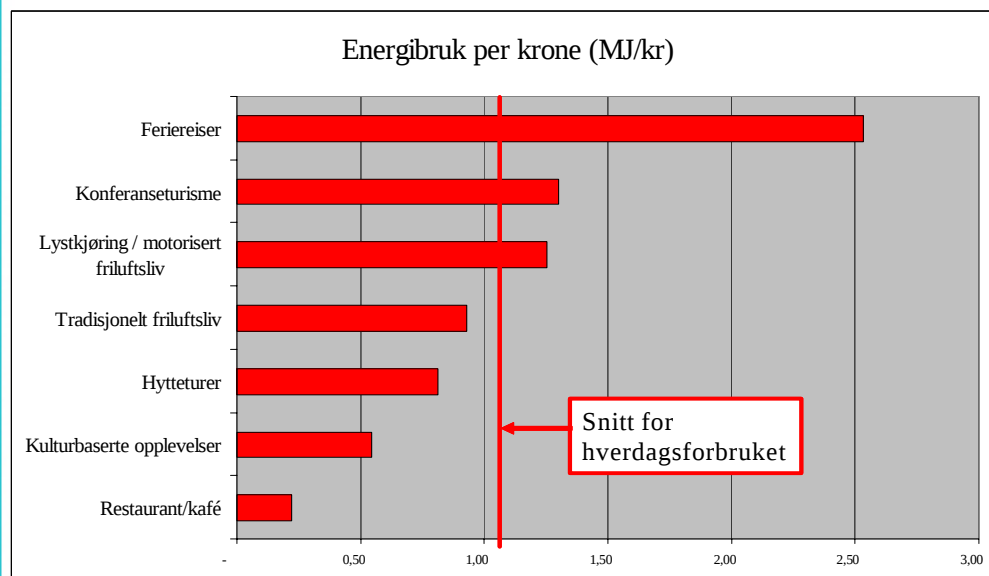
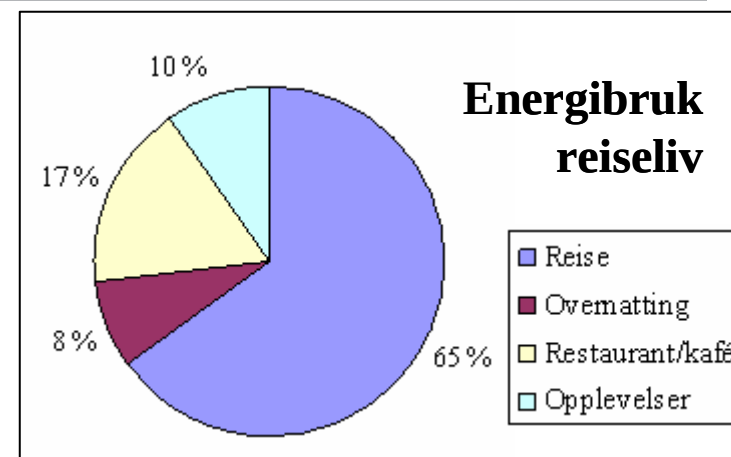
- Energibruk og utslipp fra reisen den vanskeligste utfordringen

Offer for en ikke-bærekraftig utvikling

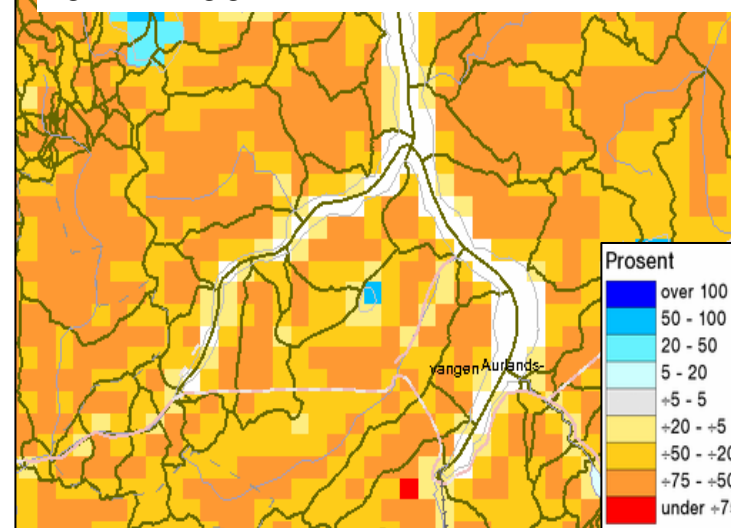
- Klimaendring, tap av urørt natur, nedbygging av landbruk og gjengroing av kulturlandskap

Del av **løsningen**

- I ferien er vi (kanskje) åpne for å lære oss ny miljøvennlig praksis

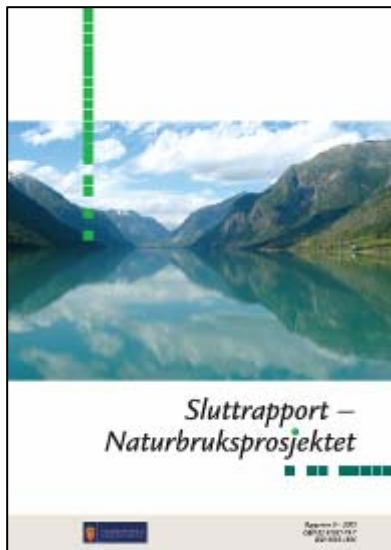
Aurland: Prosent endring i sommeravrenning fra 1961-1990 til 2071-2100

Bærekraftutfordringer for reiselivet

Næringens rolle:	Grunn bærekraft	Dyp bærekraft
• problemet	Miljøsertifisering	Miljøvennlig transport
• offeret	Oppretthold kulturlandskapet	Klimatilpassing
• løsningen	Gå oftere på restaurant!	Være arena for at gjestene lærer miljøvennlig atferd

Naturbruksprosjektet 2001-2005

- Mål: Lokal næringsutvikling i randsoner til større verneområder
- Forsøk: Værlandet i Askvoll kommune, Hyen i Gloppen kommune og Veitastrond og Jostedal i Luster kommune
- Metode: Lokale idéskapingsprosesser, (litt) økonomiske tilskudd, dialog statlige vernebyråkrater og lokale utviklingsaktører
- Resultat: 40 tiltak initiert

Held fast på heli-løype til Kaldakari

Luftfartstilsynet held fast på vedtaket om å gje landingsløype på fjelltoppen Kaldakari på Veitastrondi i Luster.

Publisert 19.07.2004 11:25. Oppdatert 19.07.2004 15:21.

Både Norges Naturvernforbund og Luster Turistforening klaga på avgjerda, men fekk Luftfartstilsynet.

NRK Sogn og Fjordane

Breførarlaget gjer gull av blåisen

JOSTEDAL: Jostedalens Breførarlag AS opplevde gull i fjor. I fjor tente dei ein halv million kroner på turistar bre under stegjarnet.

Sogn Avis
søndag 01. september 2004

VESTLANDSFORSKING

Masteroppgave ved Univ. i Edinburgh

- Sammenlignet to dalfører som arbeider ulikt med reiselivsutvikling og vern
- Dokumentgransking og intervju av nøkkelinformanter i forvaltningen (4) og lokale utviklingsaktører (12)

Generelle erfaringene fra NBP

- Rammebetingelser viktig
 - Grad av restriktive holdninger fra vernemyndighetene
 - Omfang og kvalitet av infrastruktur (veitilkomst, overnattingskapasitet osv)
- MEN lokale holdninger vel så viktige:
 - Grad av entrepenørånd og forekomst av ildsjeler
 - Holdninger til bruk og vern
- Som igjen er styrt av lokal kultur
 - Arbeiderklassekultur i Jostedalen
 - Bedehusmiljø og landbrukskultur i Veitastrond
- Og erfaringsgrunnlag....

Ice Troll, Jostedal

Fleirbrukshus på Værlandet

3 nordjulegga på Værlandet

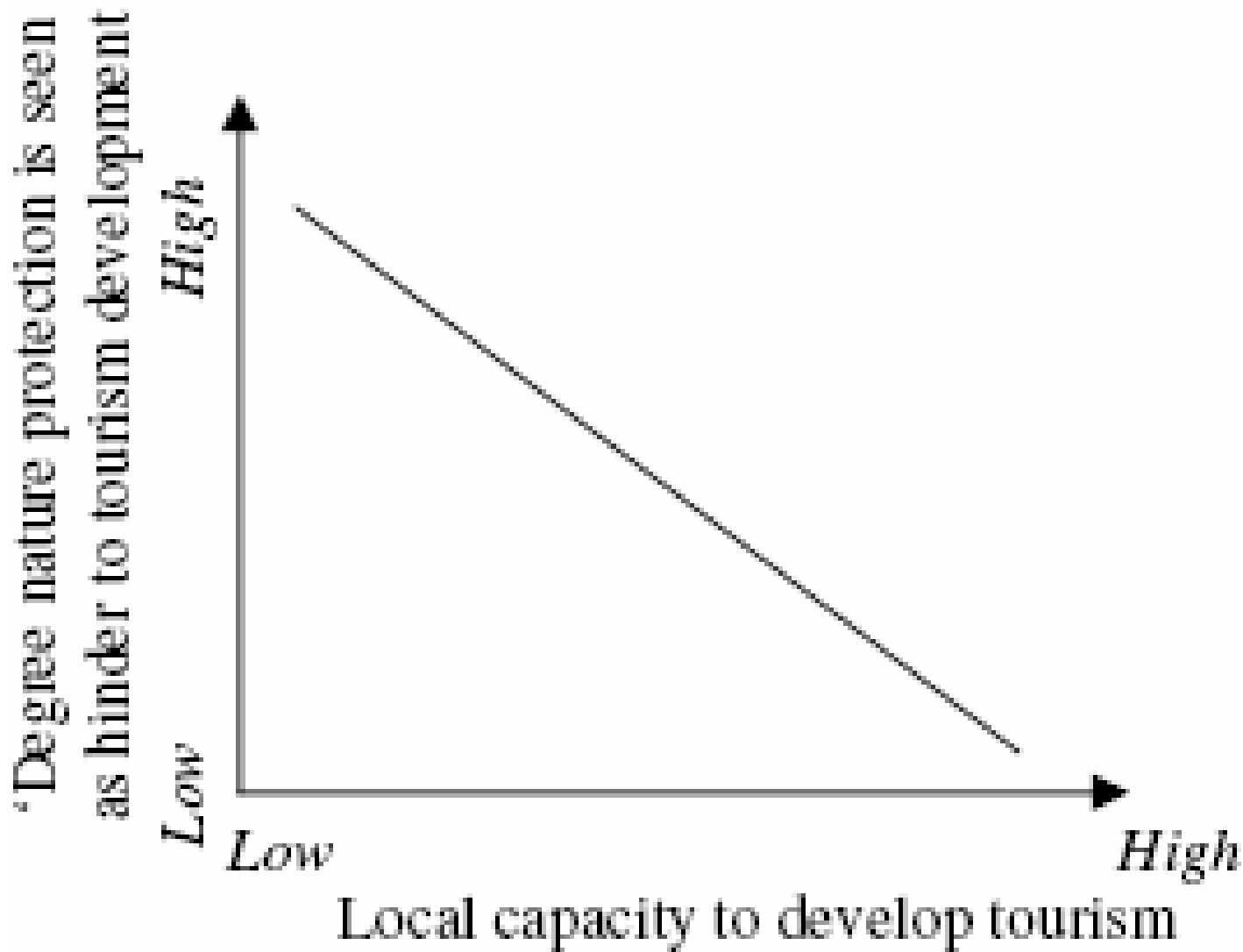

Sommerkafe, Veitastrond

Etablerer på Jostedal

Ulike erfaringer gir ulike syn på forholdet vern-reiseliv

Og forskjellene vedvarer.....

- NRK Sogn og Fjordane 05.09.06:
 - Reiselivsnæringen i Jostedalen (Breførerlaget, AS, Icetroll, Brevegen AS, Moreld og Raudskarvefjellet Turriding) protesterer mot heliturisme og mener kommunen har vært for slepphendte

- Mens Veitastrendingene fortsatt er for heliturisme og søker om landingstillatelser rundt om i Sogn

Mobilisering og forankring

- Hvem skal mobiliseres?
- Hvor skal forankringen være?
- Hvor er prosjektene i "kartet" under?

		Forankring	
		Nasjonalt	Lokalt
Mobilisering	Nasjonalt	1. Eks vern av områder etter naturvernloven (kan gi konflikt med lokale interesser)	2. Eks lokale forslag til endring i nasjonal politikk ("kommunedelegasjoner" til Oslo)
	Lokalt	3. Eks nasjonale prosjekter lokalt uten lokal forankring ("nasjonal symbolpolitikk")	4. Eks lokale prosjekter uten nasjonal forankring ("motpolitikk")

Regionalpark eller regionalparkordning?

- Ønsker man å bevege seg fra "lokalt prosjekt" til "varig endring" er det nødvendig med institusjonelle endringer nasjonalt og lokalt
- Forslag om en nasjonal regionalparkordning
 - Forankring i lov (plan- og bygningsloven mest relevant)
 - Etablere en merkeordning for park og parkprodukter
 - Beskrive "innmeldingsprosedyrer" (eks krav om kommunestyrevedtak og utarbeidelse av kommunedelplan)
 - Beskrive krav til lokal organisering og partnerskap lokal-regional-sentral
 - Beskrive etablering av parkfond og generelle tildelingskriterier for fondet
 - Etablere et kvalitetssystem og evalueringsordninger
- Politiske "strenger" å spille på
 - Vernemyndighetenes behov for en bedre "buffersone-ordning"
 - Lokale interessers ønske om et lokal "vernefond" etter mal fra "kraftfond"
- Institusjonelle utfordringer
 - "Noen" må gi fra seg myndighet og økonomiske ressurser
 - Nye samarbeidsrelasjoner må etableres
 - "Noen" må endre holdninger til bruk
 - "Noen" må endre holdninger til vern

Mulige effekter av vern som utviklingsressurs

- Honningkrukke effekten
 - Flere turister trekkes til verneområdene, eks "Nasjonalparksamlere"
 - Mer kjøpesterke turister trekkes til verneområdene, eks "Rallarvegeksempelen"
- Innovasjons effekten
 - Områder med lav innovativ kapasitet får tilført ressurser, eks "Jostedalseksempelen"
- Identitets effekten
 - Vern får øynene opp lokalt for verdien i de lokale historiske ressursene, dokumentert bl.a. i undersøkelser fra Østerrike
- Kunnskaps effekten
 - Dokumentasjon av kunnskap øker interessen lokalt for egen kultur og natur, eks "Fjærlandseksempelen"
- MEN også en mulig konflikteffekt!
 - Også "tenk-stort-entreprenørene" trekkes til verneområdene, eks "Kaldakarieksempelen"

Takk for oppmerksomheten!

Carlo Aall

caa@vestforsk.no

www.vestforsk.no